

Forholdene bedre, end Ministeren kan kende dem gennem de foreliggende Indberetninger, ved udmærket godt, hvilken Spekulation der drives med Byggeforeningshuse, og jeg er ganske enig med min Meningsfælle, som udtalte, at vi maa bort fra denne Spekulation. Det er for øvrigt ikke noget nyt for mine Meningsfæller og mig, at vi vil bort fra denne Spekulation, thi det vilde vi allerede, da den forrige Lov om Laan til Byggeforeninger forelaa til Behandling, og jeg erindrer — og det gør vistnok ogsaa den højtærede Minister —, at vi den Gang havde en Samtale, under hvilken vi enedes om, at vi maaske kunde indføre saadanne Bestemmelser i Loven, at man kunde komme uden om denne Spekulation. Det foreliggende Lovforslag — det gentager jeg — afhjælper kun i ganske ringe Grad Bolignøden, og der er heller ikke ved Lovforslaget tilsigtet noget mere i den Retning. Naar den højtærede Finansminister udtalte, at han maa vare Statskassen mod Angreb, vil jeg minde saavel den højtærede Minister som Tingets Medlemmer om, at der dog vistnok er Ting, som vi i den foreliggende Situation i højere Grad maa tage Sigte paa end at værges Statskassen. Det kan naturligvis ikke være hverken den højtærede Finansminister eller Tingets Medlemmer ubekendt, i hvor uhyggelig en Grad Bolignøden breder sig. Jeg kender mindre til Forholdet her i København end til Forholdene i Provinsen, men der kender jeg dem ogsaa meget godt. Man er selv i ganske smaa Provinsbyer naaet til at være inde i en Krise, som kan føre til alle mulige Konsekvenser — er jeg lige ved at sige. Hvis ærede Medlemmer i Gaar, da Deputationen fra de arbejdsløse var her, var gaaet ned imellem dem — det gjorde jeg — og uden at være kendt havde lyttet til Samtalerne omkring i Grupperne, saa vilde de have faaet at høre ikke blot Harme, mere eller mindre berettiget — det kender vi ogsaa noget til — over det manglende Smør og det manglende Brød, men ogsaa Harme over de Boliger, som de maa nøjes med at bo i. Jeg skal langt fra gøre mig til Talsmand for Teorien om at tage selv, men jeg vil dog gøre opmærksom paa, at hvis vi her vil iagttage Tidens Tegn, er der mange, som tyder paa, at Tilstanden ogsaa her hjemme kan blive af en saadan Art, at Spørgsmaalet om at tage selv ikke længere kun er et Raab, som høres ude i Forsamlingerne, men det kan blive til Virkelighed. Jeg vil i den Henseende

raade Tvivlere til at stikke Fingeren i Jorden ude omkring i Folkeforsamlingerne; jeg mener, at vi her har Pligt til at lytte efter de Røster, som er fremme for i Tide at kunne imødegaa dem. Spørgsmaalet om Boliger er lige ved at blive lige saa brændende som Spørgsmaalet om Brød og Smør. Boligforeningerne, ja Herregud, hvor megen Bolignød afhjælper de? Det er meget lidt. Jeg ved ikke, hvor stor en Procentdel af Bolignøden de københavnske Byggeforeninger kan rose sig af at have afhjulpet; ude omkring i Provinsen er det, ved jeg, en meget ringe Del af Bolignøden, der er afhjulpet gennem Byggeforeningerne, saa ubetydelig en Del, at det næsten ikke er værd at regne med. Dertil kommer, at det har været meget vanskeligt at faa Kommunerne, at faa Byraadene, for ikke at tale om Sogneraadene til at komme til Hjælp, jeg vil ikke en Gang sige med en rationel Løsning af Spørgsmaalet, det er saa uhyre langt fra, men blot faa dem til at behandle Sagen med nogenlunde Velvillie. Der er naturligvis Forskel paa Byraadene. Enkelte Steder har man taget paa Spørgsmaalet, med mere Forstaaelse og Velvillie end andre Steder, og der er Steder, hvor man har været ganske uvillig, selv om der har været budt Byraadet ganske fortræffelige Betingelser for at faa Bolignøden afhjulpet. Men enten man har gjort meget, eller man kun har gjort lidt, er det i alt Fald blevet saadan, at det alt sammen kun har hjulpet lidt, endogsaa meget lidt. Byggeforeningerne afhjælper altsaa ikke Bolignøden; det kan de slet ikke.

Naar den højtærede Finansminister for et Øjeblik siden som Replik til det ærede Medlem, som talte paa mit Partis Vegne, sagde: Naar Hr. J. Chr. Jensen siger, at det er for dyrt at bygge, kan det heller ikke hjælpe, at Ministeren kommer og forlanger ikke $\frac{1}{2}$, men 2 Mill. Kr., for saa er det alligevel for dyrt at bygge, saa har jeg i Modsætning til den højtærede Minister den Opfattelse, at det ikke er for dyrt at bygge, bare man kan faa Pengene. Jeg vil slet ikke benægte, at der er Mennesker, der i deres Letsindighed eller Nød, tvinges til alle mulige Udveje og giver sig til at bygge selv under disse Omstændigheder.

Blandt de Foreninger, som sandsynligvis vil søge om at faa Laan af den halve Million, der nu bliver bevilget — der bliver vel ikke bevilget mere —, kunde jeg tænke mig en Boligforening fra Skive. Jeg har i hvert Fald for nogen Tid siden set